

Karske oktoober paitas sügiseselt sooja päikesega

Autor

Ain Kallis

Ebaharilikult soe ilm pani Viljandimaal aedmaasika oktoobri algul hiliseid vilju kandma.

«Palun lülita päike sisse, sest meie majas lülitati keskküte välja ja vanaemal on külm,» kirjutas Vene taevaisale kolmanda klassi tüdruk Raja. Taevasa võttis tüdruku põhjendatud soovi arvesse ja kogu Ida-Euroopa sai oktoobris näha haruldaselt palju selget ilma.

Tartu-Tõravere ilmajaama andmeil kogunes päikesepaiste tunde viinakuul 148, mis on pea kaks korda enam kui keskmiselt. Sama päikseline oli 2000. aasta südasuvine juuli!

«Vahetame ilmad ära,» pakkusid šveitslased, kelle juures ilmateadlased korraldasid rahvusvahelisi kiirgusmõõturite võrdlusi. Paari nädala jooksul oli Eesti ilm sellisteks ettevõtmisteks märksa sobilikum, see tähendab selgem kui Šveitsi Alpide keskel.

Ebaharilikult mahe

Ilmataat jättis sel viinakuul ära ka tavapärase valimistaegse sopa ja pori. Üleüldse oli möödunud valimistekuu ebaharilikult mahe ☺ aga ikka vaid ilma poolest.

Meenutagem. Näiteks kolm aastat tagasi oli valimispäev jube kiilasjäine, libastus nii valijaid kui valitavaid, suuremal osal viinakuust sadas lund ja külm kippus näpistama.

Vananaistesuvi, mis algas septembris, jätkus poole oktoobrini.

Eriti ilusaid sügispäevi pakkus kuu esimene kümpäevak: viimase poole sajandi jooksul on tänavusest soojem olnud vaid 1985. aastal. Võrus kerkis elavhõbe kraadiklaasis teisel kuupäeval lausa suvise 20,4 °C.

Eesti meteoroloogia ja hüdroloogia instituut arvutas oktoobri keskmiseks õhusoojaks 7,5 °C, mis on keskmisest 1,6 kraadi võrra kõrgem. Nagu ikka sügiseti, oli soojem saartel (Vilsandil 10,9 °C), jahedam aga Pandivere kõrgustikul (Väike-Maarjas 6,5 °C).

Esimene lumi

Harjumuspärased sügisilmad saabusid alles 24. kuupäeva paiku, kui maa oodatult lörtsi ning lumega kattus. Paljud kergemeelselt raske jalaga gaasipedaalile vajutavad autojuhid leidsid end kraavist.

Kas tõesti algabki too kardetud karm talv, küsisid hirmunud kaaskodanikud kooris. Õnneks siiski mitte: lõuna pool püsisid põllud valged vaid paar päeva, põhjas aga oli pea veerand riigist lume all kuni novembrini välja.

Viinakuu esimene pool oli ka harjumatu karske.

Nii esimeses kui teises kümme päevakus saadi taevamärjudest Eestis keskelt läbi vaid kuue millimeetri ümber. Aednikud alustasid puude-põõsaste kastmisega, et need talvekülmi taluksid.

Kuna kuu lõpp oli samas keskmisest sajusem, siis rehkendasid ilmateadlased Eesti keskmiseks sademetehulgaks 88 protsenti kuunormist ehk 59 mm. Kõige sajusemaks paigaks osutus Kihnu saar (80 millimeetrit), kuivem aga Võru 41 millimeetriga.

Lumine ja külm talveilm saabub novembri lõpus

Kõik, kes naeravad ulmekirjanduse üle, loevad samas huviga pikaajalisi ilma- või majandusprognoose! Ometi ennustasid inglased Läänemere ääres asuvasse maadesse külma talve ning Eesti ärimeeste ettevõtmised vapustavad mitte ainult kodumaad, vaid kogu maailma.

Briti ilmateenistus ennustas kuu aja eest tõesti Põhja-Euroopasse saabuvat viimase aja kangemat lumevaest külmalainet.

Kõhedaks võttis küll - oleme ju läänelike, suhteliselt soojade talvekuudega juba jõudnud ära harjuda. Tühja sest lumest, arvavad tuhanded, peasi et küttearved liiga kõrgele ei kerkiks.

Eesti sünoptikud kahtlevad siiski, kas ikka ülikarm pakane see talv eestimaalasi kimbutab.

Siitnurga prognoosi järgi võiks novembris oodata normilähedast või kõrgemat õhutemperatuuri, sademeid aga nagu ikka sel kuul. Talvekuu lõpu poole peaks minema külmemaks ning näha saab jälle lörtsi ja lund.